

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1628

Vragen van het lid **Tjeerd de Groot** (D66) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *het bericht «Uren vergaderd, maar bespreken Landbouwakkoord moet nog beginnen»* (ingezonden 2 februari 2023).

Antwoord van Minister **Adema** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 21 februari 2023).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Uren vergaderd, maar bespreken Landbouwakkoord moet nog beginnen»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Ligt u op schema om het Landbouwakkoord voor april 2023 af te hebben zoals u eerder heeft aangegeven?

Antwoord 2

In het debat over de LNV-begroting afgelopen december, heb ik aangegeven dat het Landbouwakkoord eind maart, begin april rond moet zijn. Het proces is erop gericht om in april tot een akkoord te komen.

Vraag 3

Wilt u de Kamer uitvoerig berichten over de voortgang en de resultaten?

Antwoord 3

De hoofdtafel komt sinds eind december met regelmaat bij elkaar en heeft goede vorderingen gemaakt in het opstellen van een gedeelde visie op de toekomst van de landbouw in Nederland in brede zin. Hierin is aandacht voor langjarige ontwikkelingen en mogelijke ontwikkelrichtingen die agrarische ondernemers kunnen inslaan naar de toekomst. Kringlooplandbouw is hierbij het uitgangspunt. Daarnaast is in beeld gebracht over welke thema's in het kader van het landbouwakkoord afspraken zouden moeten worden gemaakt om het tweeledige doel te bereiken dat in de brief Toekomstvisie agrarische sector (Kamerstuk 30 252, nr. 77) voor het Landbouwakkoord is gesteld: het

¹ Boerderij.nl, 1 februari 2023

beschrijven van de toekomstbestendige positie van de landbouw als strategisch belangrijke economische sector, producent van duurzaam voedsel en grondstoffen en essentiële drager van een vitaal platteland, en het beschrijven van de wijze waarop de landbouwsector haar aandeel gaat leveren aan de grote opgaven van natuurherstel, water en klimaat. Het zwaartepunt ligt in deze fase bij de sectortafels: zij leveren deze week de eerste producten op en zullen aan de hoofdtafel bouwstenen aanleveren voor het akkoord. Aan de hoofdtafel zal vervolgens bepaald worden hoe de inbreng van de sectortafels zal worden gesmeed tot een integraal landbouwakkoord, in overeenstemming met de visie die de hoofdtafel heeft op de toekomst van de Nederlandse land- en tuinbouw.

Vraag 4

Herkent u de constatering uit het bericht dat er bij de reflectietafel – waar experts vanuit verschillende universiteiten op het Landbouwakkoord kunnen reflecteren – deelnemers zijn ingeruild, na druk vanuit de hoofdtafel?

Antwoord 4

Nee, dat beeld herken ik niet. De reflectietafel is bedoeld ter ondersteuning van de hoofdtafel. Aan de hoofdtafel is afgewogen welke expertises in de reflectietafel gewenst zijn en voor deze verschillende kennisdomeinen zijn meerdere kandidaten in beeld gebracht. De hoofdtafel heeft uiteindelijk een afgewogen besluit genomen over de samenstelling van de reflectietafel. Er zijn daarna geen experts «ingeruild» voor andere.

Vraag 5

Kunt u aangeven wie er aan de reflectietafel deelnemen en kunt u daarbij ook ingaan op nevenfuncties, commissariaten, private financiering van eventuele leerstoel(en) van betrokkene(n) dan wel politieke oriëntatie van de deelnemers?

Antwoord 5

In de bijlage treft u een overzicht van de leden van de reflectietafel. De reflectietafel heeft geen bepalende stem in het proces, maar een adviserende. De gevraagde experts zijn benaderd vanwege hun inhoudelijke deskundigheid op onderwerpen die door de hoofdtafel van belang worden gevonden om over geadviseerd te kunnen worden. Welke belangen en meningen zij hebben naast deze expertise en ervaring, heeft geen rol gespeeld bij de samenstelling.

Vraag 6

Op welke wijze is de integriteit en onafhankelijkheid van de reflectietafel geborgd?

Antwoord 6

De reflectietafel is samengesteld uit deskundigen met relevante kennis en ervaring, die op een aantal momenten gedurende het proces reflecteren op het werk aan de akkoordtafel en die gedurende het proces ook (collectief of individueel, afhankelijk van de benodigde expertise) benaderd kunnen worden om over specifieke vragen mee te denken. Gezien de veelheid en complexiteit van opgaven en onderwerpen die bij het landbouwakkoord aan de orde komen, zijn deskundigen benaderd die, vanuit verschillende kennisvelden kunnen meedenken en adviseren over de vragen en discussies die aan de orde komen. Bij de selectie is gelet op het vermogen tot inspiratie en reflectie en het vermogen voorgenomen afspraken op doelbereik en consequenties te kunnen beoordelen. Dit vraagt een mix van economische, juridische, ecologische/ruimtelijke en maatschappelijke expertise. De reflectietafel heeft een adviserende rol voor de hoofdtafel.

Vraag 7

Klopt het dat de hoofd- en deeltafels als doel hebben inhoudelijke bijdrages te leveren aan het akkoord en op welke wijze is daarbij het doelbereik van het Landbouwakkoord geborgd als het gaat om de doelen op het gebied van water, stikstof en klimaat?

Antwoord 7

Het klopt dat de hoofd- en deeltafels als doel hebben inhoudelijke bijdrages te leveren aan het akkoord. Voor het kabinet vormen het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), de Klimaatwet en de brief Water en Bodem sturend het toetsingskader. Het landbouwakkoord wordt beoordeeld op de bijdrage aan het bereiken van de genoemde doelen en aan de bijdrage aan een gezonde agrarische sector.

Vraag 8

Op welke wijze is de ambtelijke ondersteuning van de tafels geregeld en klopt het in dit verband dat de Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) Nederland een medewerker aan het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft uitgeleend?

Antwoord 8

Voorzitter en procesbegeleider Wouter de Jong wordt ondersteund door een klein team van extern ingehuurd medewerkers, aangevuld met enkele medewerkers afkomstig van LNV en (in deeltijd) een medewerker van LTO. Dit team heeft tot taak het proces om het werk aan de verschillende tafels om tot een landbouwakkoord te komen, te faciliteren en te ondersteunen.

Vraag 9

In hoeverre is er bij het maken van de afspraken over grondgebondenheid geborgd dat de melkproductie per koe, en daarmee de milieubelasting, niet verder zal toenemen?

Antwoord 9

In de brief van 25 november jl. (Kamerstuk 30 252, nr. 77) over de toekomst van de landbouw, heb ik de kaders voor de afspraken over grondgebondenheid geschetst. De invulling komt aan de orde in de gesprekken over het Landbouwakkoord. Milieubelasting is daarbij een belangrijk aspect.

Vraag 10

Hoe zorgt u dat de afspraken in het coalitieakkoord en de stikstofdoelen gewaarborgd worden bij de gesprekken en in de uitwerking van het Landbouwakkoord?

Antwoord 10

Ik voer de gesprekken in het kader van het landbouwakkoord op basis van de afspraken in het coalitieakkoord en de kaders die ik heb geschetst in de brief over de toekomst van de landbouw (Kamerstuk 30 252, nr. 77). Tevens stelt het Rijk als voorwaarde dat de gebiedsprogramma's in overeenstemming moeten zijn met de afspraken uit het Landbouwakkoord wanneer deze betrekking hebben op de gebiedsprogramma's. Daarnaast heb ik het Planbureau voor de Leefomgeving gevraagd een reflectie te geven op de maatregelen die in het Landbouwakkoord worden uitgewerkt.

Vraag 11

Bent u parallel aan het Landbouwakkoord bezig met het werken aan het perspectief voor de sector, inclusief de transitie naar kringlooplandbouw en de afspraken in het coalitieakkoord over de niet-vrijblijvende bijdrage van de verwerkende industrie, toeleveranciers en de retail?

Antwoord 11

We zijn serieus onderweg en zetten alles op alles om het Landbouwakkoord tijdig te laten slagen met concrete resultaten. Mocht het onverhoopt niet slagen dan kom ik met een kabinetsplan dat invulling geeft aan de stappen die gezet moeten worden voor de transitie van de landbouw. De voorbereidingen hiervoor lopen parallel aan de onderhandelingen voor het Landbouwakkoord. Kringlooplandbouw is hierbij, zoals genoemd in de brief van 25 november jl. (Kamerstuk 30 252, nr. 77) over de toekomst van de landbouw, het uitgangspunt. Onderdeel van het Landbouwakkoord is het maken van bindende afspraken met de ketenpartijen, zowel met de toeleverende en de verwerkende industrie als met de retail en de financiële sector, zoals banken. Ik zal ook voorstellen doen voor wettelijke maatregelen, waarbij ook de Autoriteit Consument en

Markt (ACM) betrokken is. Beide sporen zullen worden gewogen en tot een stevig pakket van maatregelen leiden.

Vraag 12

Kunt u deze vragen afzonderlijk beantwoorden binnen een week?

Antwoord 12

De vragen zijn afzonderlijk beantwoord. Helaas is het niet gelukt uw vragen binnen deze korte termijn te beantwoorden.

Bijlage

Samenstelling Reflectietafel (alfabetische volgorde):

Chris Backes

hoogleraar Omgevingsrecht (Universiteit Utrecht)

Gé Backus

directeur Connecting Agri & Food

Peter van Bodegom

hoogleraar Milieubiologie (Universiteit van Leiden)

Elbert Dijkgraaf

hoogleraar Empirische economie van de publieke sector

(Erasmus Universiteit Rotterdam)

Anna Gerbrandy

hoogleraar Mededingingsrecht (Universiteit Utrecht)

Klaas de Jong

mede-eigenaar/ adviseur PPP-Agro Advies

Roel Jongeneel

universitair docent Agrarische economie en plattelandsbeleid

(Wageningen University & Research)

Frederike Praasterink

lector Future Food Systems (HAS Hogeschool)

Laurens Sloot

bijzonder hoogleraar Ondernemerschap in de detailhandel

(Rijksuniversiteit Groningen)

Steven van Westreenen

directeur-eigenaar Vanwestreenen Adviseurs Ruimtelijke Ontwikkeling